

Lupčianske zvesti

www.slovenskalupca.sk

23. ročník

OBECNÉ NOVINY OBYVATELOV, RODÁKOV A PRIATELOV OBCE SLOVENSKÁ LUPČA

číslo 1 | február – marec 2021

OBEC A SPOLOČNOSŤ

Bývalý farský dvor bude patriť obci

2

OBEC A SPOLOČNOSŤ

Rozdelili všetko, čo rozdeliť mohli

3

ŽIVOT A KULTÚRA

Terénny asistent COVID v osade

9

ODDYCH, ZÁBAVA...

Moderátori rádia zo Slovenskej Lupče

15

Stoja nám za to

Komentár

Náročnosť doby, ktorú spoločne prežívame, cíti každý z nás bez rozdielu, milí spoluobčania. Naozaj každý. Vďaka striktným nariadeniam a všeobecne platným prijatým opatreniam, ktoré majú za úlohu spomaliť šírenie nákazy, začínajú s pribúdajúcimi mesiacmi ťažšie zvládať situáciu malí prevádzkovatelia služieb, obchodníci, farmári, podnikatelia či živnostníci aj v našej obci.

Človek si počas normálneho fungovania života ani neuvedomí, čo všetko je pre neho samozrejme, prirodzené a normálne. Nezamýšľala sa nad spôsobom života a existencie malého obchodu, kaderníctva, manikúry, a nevníma ani chod remeselnej dielne či malovýroby.

Je vlastne samozrejmostou, že si môže zadovážiť produkt z miestnej farmy, kúpiť darček pre svojich blízkych od tunajších majstrov, opraviť zips, alebo zohnať chýbajúcu súčiastku do auta. Zvykli sme si. Za tie roky sme temer ani nezbadali, že je pre nás príjemným spostením sadnúť si na terasy miestnych kaviarní, dať si kávu, koláč, a pozorovať okolitý ruch, či vnímať kolorit Slovenskej Lupče. Rovnako sme považovali za normálne vychutnať si s priateľmi večernú Lupču v atmosfére športovísk či pohostinstiev.

Všetko sa však zmenilo, a my sme sa museli prispôsobiť. Obmedzenia pohybu priniesli so sebou mnohé problémy, a to nielen pocitové. Čoraz silnejšie sa hlásia aj problémy existenčné. Uvedomujem si to čoraz viac. Dnes, keď píšem tento komentár do Lupčian-

ských zvestí, to ešte nevyzerá tak, že sa situácia, ktorú som vyššie opísal, vzhľadom na rozhodnutie pandemickej komisie a krízového štábu o "lockdowne", v blízkej dobe uvoľní. Medzi viac než 3 300 obyvateľmi našej obce je nespočetné množstvo živnostníkov a malých podnikateľov, ktorí sú dnes takmer na kolenách. Avšak jedného dňa sa pandemické opatrenia uvoľnia, a drobné prevádzky a služby sa spustia. Čo do počtu obyvateľov sme veľká obec, to však neznamená, že si nie sme navzájom blízki. A preto vás ako starosta chcem poprosiť, aby po zlepšení situácie a otvorení miestnych reštaurácií, fariem, dielní a služieb ste do týchto prevádzok vošli, prehodili slovkovo s ich majiteľmi, a možno im trochu pomohli kúpou nejakej maličkosti radšej u nich, namiesto aby ste sa nechali zlákať okázalej

ponuke hypermarketov. Požiadajte o službu, opravu, výpomoc... Iba my sme tí, pre ktorých tu prevádzky týchto ľudí vznikli, iba my sme tí, ktorým oni venovali čas svojho života, a oni vytvorili hodnotu u nás, v Slovenskej Lupči. Preto aj touto cestou chcem vás nie požiadať, ale úprimne poprosiť. Skúsme sa za nich postaviť. Stoja za to.

Roland Lamper

Stážovať sa môžeme len do komína...

SLOVENSKÁ LUPČA – Dlhotrávajúca neradostná situácia, ktorá panuje v prostredí drobných podnikateľov, živnostníkov či umelcov, poznačila svojimi striktnými nariadeniami celé Slovensko. Do problémov dostáva postupne všetkých. Spýtali sme sa preto našich spoluobyvateľov v Slovenskej Lupči, ktorí majú malé prevádzky, farmy, výrobné, kaviarne, obchodíky, dielničky, prípadne predtým ponúkali svoje služby, ako veľmi sa ich dotkli opatrenia prijaté počas pandémie COVID-19. S niektorými sa nám podarilo telefonicky spojiť, a položili sme im rovnakú otázku – ako to všetko v štátom nariadených obmedzeniach zvládajú a či majú z čoho žiť.

Anketa

Za rodinnú farmu Braunwieh sme z rodiny Hiadlovských oslovili najmladšiu farmárku Janku:

„Je to bieda, ak mám byť úprimná. Hľadáme možnosti, a pomáhať si ako vieme. Všetko zavreli, trhy ani jarmoky nefungujú, ľudia nechodia, gastronómia aj turizmus sú na kolenách. Neuveríte, chodievame teraz do Bratislavy na trh na Miletičku, tam sa totiž nejakovo vynašli. Ale nechcete vedieť, aké prísne opatrenia treba dodržať. Strašne je to náročné. Aj pre zdravie, aj ekonomicky.“

Pokračovanie na str. 2 ►

► Pokračovanie z 1. strany

So situáciou v obchode HOME LET na Školskej ulici sa nám zverila majiteľka Lýdia Šípková:

„Úprimne povie, že ak by sme nemali nejaké malé úspory, neprežijem teraz z prevádzky. Veľké hypermarkety otvorili všetko, a neštítia sa predávať. Ja fungujem v súlade s prísnyimi nariadeniami, a vyhadzila som iba regál s pár vecami dennej potreby. Čosi „pozdieľam“ na sociálnej sieti. Som na telefóne a tovar vydávam. Čo vám povie, naozaj som ľudom, čo zavolajú a aj kúpia, nesmierne vďačná. Vďaka nim aspoň čo-to dám na režijné povinné platby – elektriku, plyn a podobne. Inak je to naozaj ťažké...“

Spôsob fungovania, presnejšie už nefungovania kozmetických služieb, nám priblížila Ľeana Strungová zo salónu ELIS v Zdravotnom stredisku:

„Ako to zvládam? Nevládam. Zavreli nás, no odvody, tak ako mnohí, ktorí nespádajú do schémy, platiť musím. Rovnako ako povinné platby: nájom, elektriku, vodu. Vláda nemá problém zvýšiť nám nehorázne odvody v tejto situácii. Takže čo robíme? Lepíme to ako sa dá. Naozaj neviem, ako to bude a kedy nás otvorí. Nedávno som to rátala, a potrebujem každý mesiac kdesi najšť 550 EUR. A ska-

dial? Už je to na psychiatriu, každý v službách, kto je na tom tak ako ja, vám rovno povie...“

Za Lupčianske kovozávody, ktoré už sídlia so svojou umeleckou kovovýrobou za Hronom, popísal situáciu Matúš Jančura:

„Áno, veru v dnešnej dobe je dvakrát ťažšie a náročnejšie fungovať ako predtým. Čosi vybaviť alebo zohnať... teraz je osobný kontakt nemožný, a ako malá kovovýroba tým veľmi trpíme. Väčšie projekty skapali, aj keď boli rozbehnuté. Peniaze na ne vyhradené sa rušia a veľa vecí padá. Je to náročné, veľmi náročné. Stojí to neuveriteľne veľa energie a človek silno pocituje, že má toho všetkého už naozaj dosť. Navyše ľudia, ktorým sme niečo realizovali, neplatia... nemajú z čoho. A tak nebolo na výplatu... veľmi ťažké, aj keď to v číslach môže vyzeráť dobre, no účet neraz zívá z tohto dôvodu prázdnotou.“

Najznámejšia a najstaršia fungujúca keramická dielňa Virágovcov v Slovenskej Lupči už zažila všeličo, a ako fungujú, nám priblížila Gustova manželka Katarína:

„Nuž ako? Veru, takto ešte nikdy nebolo. Trhy, jarmoky, všetko je zakázané. Je to už veľmi dlhá doba pre rodiny remeselníkov, ktorých takéto predaje živili. Nás našťastie zachraňuje aký-taký dôchodok.

Nemôžem tvrdiť, že vysoký, ved nás živilo mužovo remeslo. Ale veru, vďačný je každý, vrátane nás, čo teraz aspoň cez internet čosi predáme, lebo ani firemné akcie nie sú, darčeky pre zamestnancov nepotrebuje a zavreli aj malé obchody, ktoré tovar od nás brali. Kadečo sme prežili, ale toto je už priveľa na každého... a to sa ešte človek aj o zdravie rodiny bojí.“

Chránená dielňa Pavel Malec – kúpeľné obľátky, tiež vie svoje o ťažkostiach fungovania a prežitia ľudí odkázaných na predaj v dnešnej dobe. Hovorí Pavel Malec:

„Museli sme aj my veci riešiť - je nás menej, niet roboty. Trhy zrušené, kúpele zavreté. Darmo teraz rozprávajú, že preplácajú. Zamestnávame ľudí s postihnutím a to, čo dostaneme, je minimum. Elektriku, vodu, odvody... Platiť musíme. A tak robíme po trochu, kus do zásoby, iba na 30 %. Uvidíme ako to bude. Sťažovať sa môžeme len do komína. Minulý rok sme padli o 40 % a teraz už nemáme nič... žiadna tržba. Ani ľudia, čo by možno kúpili, nemôžu k nám chodiť. A „home office“? Vari nabalím stroj komusi domov? Ťažké to je.“

Opýtali sme sa aj rodiny Laštiakovcov, ktorá má v nájme pohostinstvo na futbalovom ihrisku. Telefón zdvihla jej neznáma polovička Bohdana:

„Jednoznačne je to strašné. Pre našu rodinu je ale šťastím, že každý z nás má ešte inú prácu, ktorá funguje. Pohostinstvo, ktoré máme v nájme od futbalového klubu, sme ale museli zatvoriť. Ani sa nepýtaj, ako nám chýbajú ľudia... všetko chýba, takto sa už nedá fungovať, neviem, dokedy to vydržíme, je to zúfalé. Ľudsky zúfalé...“

Aj ja sama, ako autorka ankety a článku, som v rámci vlastného podnikania v cestovnom ruchu, ubytovaním v obci a kaviarňou s malou umeleckou galériou našich majstrov, súčasťou tohto likvidačného procesu, ktorý nastal ako jeden z bezpečnostných prvkov ochrany obyvateľstva krajiny. Často sa čudujem, ako je možné, že sa na malých podnikateľov, živnostníkov, farmárov, umelcov či remeselníkov zhora spoza úradníckych a politických stolov pozerá akosi povrchno. Ba priam bezohľadne. A obyčajní podnikajúci ľudia, ktorí nepýtajú, ale naopak, štátu dávajú, zvyknutí na čestné dodržiavanie nastavených pravidiel, naďalej poctivo platia... a platia čoraz viac. Dnes mnohí žiaľ už z požičaného od bánk. A práve preto si uvedomujem aj to, že pokiaľ dnes nepodržíme jeden druhého v komunite kde žijeme, neostane zajtra pre nás natrvalo farebná, ako bola dosiaľ...

Erika Lamperová
Ilustračné foto (int)

Bývalý farský dvor bude patriť obci

SLOVENSKÁ LUPČA – Nedávne februárové zasadnutie obecného zastupiteľstva sa nieslo najmä v duchu odkúpenia parcely za rímskokatolíckym kostolom – bývalého farského dvora. Sčasti zastavanú parcelu, tvorenú v súčasnosti nadvorím s hospodárskymi budovami o rozlohe 1 872 m², nachádzajúcu sa priamo v centre obce, dosiaľ vlastnila obchodná spoločnosť PEPAS spol. s r.o., Slovenská Lupča.

Poslanci sa po vzájomnej diskusii zhodli spoločne na tom, že ide o zaujímavé nehnuteľnosti z pohľadu obce v ešte zaujímavejšej centrálnej lokalite. Starosta obce Roland Lamper podotkol, že svoje aktivity už v minulosti prisľúbil realizovať s cieľom nadobúdania majetku do obce, nie jeho predajom. Zároveň uviedol, že obci chýba plne funkčný

Technický a zberný dvor, pričom akceptoval aj názory poslancov na ďalšie možné využitie tejto parcely.

Kedysi obec dvor využívala

Vzhľadom na to, že obec nebola jediným záujemcom o kúpu tejto nehnuteľnosti, niektorí poslanci ocenili starostom predložený zámer

nákupu hospodárskeho dvora ako jedinečnú možnosť z pohľadu historických skutočností, ktoré s obcou v minulosti súviseli. Predmetný pozemok aj s budovami totiž kedysi obec Slovenská Lupča aktívne využívala - mala tu zriadené drobné prevádzkarne a neskôr obecný podnik služieb. Bola tam stolárska dielňa, garáže, šatne a sklady. Keďže zámer realizovať predmet-

nú investíciu zahrnutý v rozpočte obce pre rok 2021 nebol, k úprave rozpočtu a k novej kúpe nehnuteľnosti vzhľadom na výsledky hospodárenia obce sa pozitívne vyjadřila aj kontrolórka obce. Poslanci odsúhlasili vyčlenenie finančných prostriedkov vo výške 120 000,- EUR z rezervného fondu.

(ela)
Foto archív OÚ

Rozdelili všetko, čo rozdeliť mohli

SLOVENSKÁ LUPČA – Na tému prerozdelenia financií spolkom, združeniam či iným dobrovoľným subjektom v našej obci, ktoré požiadali o finančný príspevok, poslanci zvyknú zvyčajne diskutovať veľmi vášnivo. Tentoraz bola diskusia viac ako vecná a poslanci rozdelili medzi žiadateľov o dotácie všetko, čo rozdeliť mohli. Súhlasili s názorom, že po ťažkom Covidovom období spravia všetko preto, aby dobrovoľným subjektom, vykonávajúcim svoju činnosť smerom k obyvateľom Slovenskej Lupče, čo najviac pomohli.

Poslanci sa už v decembri 2020 dohodli v rozpočte obce pre nasledujúci rok vyčleniť prostriedky určené na dotácie, a to sumu 34 000 EUR. Konkrétne rozhodovanie o jednotlivých čiastkach pre každého zo žiadateľov si však nechali na prvé mesiace tohto roka.

Hľadať sponzorov bude náročné

O finančnú podporu na tento rok požiadalo 14 žiadateľov, ktoré svo-

ju činnosť realizujú v obci Slovenská Lupča. Pritom pri niektorých subjektoch, ako sú napríklad Klub dôchodcov či Dobrovoľný hasičský zbor, muselo vedenie obce hľadať iné možnosti na ich finančnú podporu, keďže nespádajú do zákonom stanovených pravidiel poskytovania dotácií z rozpočtov samospráv. Poslanci prihliadali aj na skutočnosť, ktorá bola súčasťou diskusie, že žia-

datelia tohto roku budú len veľmi ťažko hľadať sponzorskú podporu svojich aktivít u podnikateľských subjektov, ako to bolo v minulosti zvykom. Tie sa totiž nie vlastným pričínením postupne ocitajú v neradostnej finančnej kondícii a nútení sú zaobchádzať s financiami veľmi obozretne a šetrne aj vo vzťahu k reklame či propagácii vlastných činností.

Veria, že budú môcť konečne fungovať

V rámci dotácií z uvedeného počtu žiadateľov funguje celoročne viac ako päť subjektov. Pritom čo do počtu členov, tak aj do výšky požadovanej sumy, obsadili prvé priečky medzi žiadateľmi tanečníci z Dratvárika a Obecný futbalový klub. Aj tu sa snažili poslanci spraviť čo najväčší ústretový krok. Kým futbalisti na svoje fungovanie, z ktorého si hradia aj energie, požadovali 22-tisíc EUR, Dratvárik na svoju činnosť žiadal sumu 21 572 EUR. Pre zaujímavosť uvedieme, že v uplynulom období dostali futbalisti 9 000 a folkloristi 1 000 EUR. Tentoraz poslanci priklopili Dratváriku 6 000 a futbalistom 12 800 EUR. Všetci veria, že pandemická situácia, a s ňou spojené obmedzenia, už čoskoro pominú, a činnosť oboch subjektov bude možno vykonávať celoročne. Rozdelené sumy na podporu miestnych spolkov, združení a klubov sú uvedené v tabuľke.

(ela), foto autor

Prehľad poskytnutých dotácií na rok 2021 z rozpočtu obce Slovenská Lupča

Žiadateľ	Účel žiadosti	Schválené na rok 2020	Reálne v roku 2020 čerpali	Požadované žiadateľom na rok 2021	Predpokladané náklady na fungovanie subjektu/na akciu	Schválená suma na rok 2021
ZO Slovenského zväzu včelárov	Celoročná činnosť - prednášky, materiál na ošetrovanie včelstiev, medové raňajky	0,-	0,-	1 000,-	neuvádza	1 000,-
Pro Lipche	Celoročná činnosť - vzdelávacie a tvorivé aktivity, zabezpečenie činnosti centra, akcie	700,-	700,-	1 500,-	neuvádza	1 200,-
Združenie rodičov pri ZŠ	Spoločné podujatia, výlety, exkurzie	0,-	0,-	300,-	neuvádza	300,-
Dratvárik - OZ	Celoročná činnosť - kroje, obuv, oprava hudobných nástrojov, sústreďenia a i.	1 000,-	1 000,-	21 572,-	21 572,-	6 000,-
OZ Mestečko	Celoročná činnosť - materiálne vybavenie, správa domény a webovej stránky, energie	1 500,-	1 500,-	1 800,-	neuvádza	1 800,-
OZ Jeep Wrangler club Slovakia	9. medzinárodný zraz Jeep Wrangler pod Hradom - trojdňové podujatie	1 400,-	0,-	4 200,-	15 682,-	2 500,-
Stolnotenisový oddiel	Stolnotenisový krúžok pre deti	200,-	200,-	1 800,-	neuvádza	1 000,-
Obecný futbalový klub	Celoročná činnosť - energie, údržba areálu, trávnik, oslavy 100. výročia a i.	9 000,-	9 000,-	22 000,-	neuvádza	12 800,-
Športový klub PEPAS	Medzinárodné turnaje	1 000,-	0,-	3 000,-	5 935,-	2 500,-
Športový klub PEPAS	Podpora talentovanej mládeže v tenise, turnaje	1 300,-	1 300,-	5 000,-	17 700,-	3 000,-
SB, s.r.o.	klzisko	300,-	300,-	700,-	neuvádza	700,-
Rímskokatolícka cirkev	Materiálne vybavenie kostola na chod liturgického roka	0,-	0,-	1 500,-	neuvádza	1 200,-

REALIZOVANÉ S FINANČNOU PODPOROU
OBCE SLOVENSKÁ LUPČA

Krátko zo zasadnutí obecného zastupiteľstva

SLOVENSKÁ LUPČA – Vzhľadom na nariadenia, súvisiace s pandemickou situáciou na Slovensku, sú zasadnutia obecného zastupiteľstva v Slovenskej Lupči v ostatných mesiacoch realizované za prísnych bezpečnostných opatrení.

Ich priebeh si však môžu obyvatelia obce, ktorých zaujímajú dianie v obci a rozhodnutia samosprávy, pozrieť z bezpečia svojho domova. A to na stránke obce Slovenská Lupča v časti zverejňovanie, kde sú od roku 2019 ukladané nezostrihané videozáznamy z priebehu každého zasadnutia. Videozáznam bol nahradený iba v jednom prípade, keď sa ostatného zasadnutia, konaného 9. februára, zo závažných zdravotných dôvodov nezúčastnil technický pracovník obce, obsluhujúci videozariadenie.

Hľadať budú človeka na „sociálne“

Poslanci si okrem iných informácií na prvom tohtoročnom zasad-

nutí obecného zastupiteľstva, ktoré sa konalo 2. februára, preštudovali aj materiál predkladaný hlavnou kontrolorkou obce Tatianou Jancurovou, kde im podrobne vo svojej správe o vykonanej kontrole uviedla zistené nedostatky na úseku sociálnych služieb. Podľa jej vysvetlení sa hlboká kontrola tohto druhu na spomínanom úseku zrealizovala vôbec po prvýkrát v histórii poskytovania sociálnych služieb obcou, pričom odhalila aj možný dôvod uvedených pochybení. Tie sa týkali najmä výkonu sociálnej posudkovej činnosti, supervízie terénnych zamestnancov opatrovateľskej služ-

by, ochrany príjmu opatrovaných, dokumentácie týkajúcej sa odkázanosti na sociálnu službu a ekonomicky oprávnených nákladov obce. Najzásadnejším opatrením vedenia obce k zisteným nedostatkom bolo identifikovanie potreby obsadenia pracovného miesta sociálneho pracovníka. A tak vedenie obce aktuálne hľadá odborne spôsobilého zamestnanca na odborný výkon obcou poskytovaných sociálnych služieb.

Priklonili sa ku kompromisu

Živá diskusia sa na konci roka rozpútala medzi poslancami aj pri

schvaľovaní Všeobecne záväzného nariadenia o miestnych daniach a poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Hoci sú si v tejto súvislosti poslanci vedomí tlaku zo strany štátu zmenou zákona a spoločnosti v rámci silnejšieho environmentálneho prístupu k tejto problematike na obec a jej obyvateľov, viacerí nesúhlasili s výškou navrhovaného poplatku. Nesúhlasili napriek tomu, že zvýšenie poplatku zo súčasných 0,066 € za osobu a kalendárny deň na 0,091 € navrhla Komisia životného prostredia a verejného poriadku na základe spracovanej analýzy výdavkov na odpady v obci, ktoré za minulý rok presiahli úroveň nákladov v roku 2019 až o 10 000 EUR. Tu výdavky obce vynaložené na zber, odvoz a likvidáciu odpadu predstavovali po prepočte sumu 39 EUR na obyvateľa. V konečnom hlasovaní sa poslanci priklonili k navrhnutému kompromisu, a z pôvodných viac ako 33 EUR ročne, ktoré im navrhla komisia, nakoniec odhlasovali sumu 29 EUR.

(ela)

Platenie dane za auto sa posúva

SLOVENSKO – Daňové priznanie k dani z motorových vozidiel za rok 2020 možno podávať do 31. marca 2021. Pôvodný termín každoročne platil ku koncu januára. Informoval o tom tlačový odbor Ministerstva financií SR, ktorý zároveň upozornil, že ide o jednorazovú výnimku, ktorá platí len tento rok.

Či už máte auto zaradené v obchodnom majetku alebo používate na podnikanie súkromné auto, ste povinní do konca marca 2021 podať daňové priznanie a zaplatiť cestnú daň. Predmetom dane je vozidlo, ktoré je evidované v Slovenskej republike, pričom pod pojmom používanie vozidla na podnikanie sa rozumie účtovanie o vozidle ako o hmotnom majetku podľa zákona o účtovníctve, evidovanie vozidla v daňovej evidencii, uplatňovanie výdavkov spojených s používaním vozidla, alebo používanie vozidla na podnikanie, ak ide o daňovníka v pozícii užívateľa alebo zamestnávateľa.

(ela)

Za odvoz a likvidáciu odpadu budeme platiť viac

SLOVENSKÁ LUPČA – S konzumným spôsobom života, na ktorý sme si zvykli, narastá každoročne produkcia odpadu. A čo je horšie, rýchlosť rastu sa zvyšuje. To je fakt, ktorý netreba asi nikomu vysvetľovať. Keďže nechceme byť jedným veľkým smetiskom, sprisúhujú sa podmienky jeho skládkovania, a pribúdajú povinnosti v súvislosti s jeho likvidáciou, čo sa samozrejme odráža v zvýšených nákladoch. Tento trend nás čaká aj v budúcnosti.

Zákon o odpadoch ukladá celú finančnú povinnosť za likvidáciu odpadu občanovi (okrem triedenia obalov, čo prislúcha výrobcovi obalov). A tak je to správne, pretože ak chceme ľudí naučiť zodpovednosti za niečo, musia poznať aj hodnotu toho. Obec je zodpovedná za nakladanie s odpadom, teda má povinnosť vytvoriť podmienky na to, aby občan mal kam odpad odovzdať a aby sa odpad dostal tam, kam patrí. Žiaľ, v našej obci to bolo dlhé roky naopak. Obec finančne

dotovala odvoz odpadu, ale nevytvorila podmienky na to, aby sme dokázali s odpadom efektívnejšie nakladať. To sa prejavilo na neustále sa zvyšujúcom podiele obce na financovaní odvozu odpadu. Ak by sme chceli dnes naplniť zákon, čo sa týka poplatku za odvoz a likvidáciu odpadu, musel by každý občan ročne zaplatiť 39 EUR.

Schválili kompromis

Súčasnú vedúcu obce si uvedomuje svoje povinnosti a postupne pripravuje koncepčné kroky k riešeniu likvidácie odpadu. Nutnou podmienkou zefektívnenia likvidácie odpadu v obci je zberný dvor s možnosťou odovzdania triedeného odpadu a kontrolovaným zberom nadrozmerného odpadu a drobného stavebného odpadu. Zároveň je potrebné vyriešiť efektívnejšie nakladanie s odpadom zo záhrad. Poslanci obecného zastupiteľstva na svojom poslednom vlnajšom zasadnutí odsúhlasili vyčlenenie investičných prostriedkov na ten-

to účel v tohtoročnom rozpočte a schválili kompromisný návrh poplatku za odvoz a likvidáciu odpadu vo výške 29 EUR na osobu.

Snaha poctivých zaniká

Určite máme v obci viacero domácností, ktoré poctivo pristupujú k triedeniu odpadov a pociťujú paúšálne zvýšenie poplatku ako neférový krok voči ich snahe, avšak obec nemala inú možnosť. Na to, aby sme mohli zaviesť evidenciu množstva vyprodukovaného odpadu po domácnostiach a diferencovaný prístup k jeho spoplatňovaniu, potrebujeme v prvom rade mať zavedenú spoľahlivú evidenciu na zbernom dvore a umožniť obyvateľom odovzdať triedený odpad aj v prípade, že rozmiestnené stojiská na triedený odpad sú plné. Žiaľ, ľudia sme takí, akí sme, a momentálne snaha tých skutočne poctivých zaniká v nepoctivom a ľahostajnom prístupe ostatných obyvateľov obce.

Daniel Baláž

Tentoraz je problémom upchávajúca sa kanalizačná prípojka

SLOVENSKÁ LUPČA – O hromadiacich sa problémoch obyvateľov bytovky v Príboji, ktorí boli nútení v uplynulom roku žiadať poslancov obecného zastupiteľstva o pomoc, sme už pisali. Okrem iného vtedy poukázali aj na znemožnený prístup k svojim bytom, na stav, keď ostali uväznení aj so svojou bytovkou uprostred cudzích pozemkov. Čoskoro ich však čaká riešenie ďalšieho neradostného problému. Problémom je tentoraz upchávajúca sa kanalizačná prípojka. Tá totiž patrí spoločnosti Biotika a.s.

Vzhľadom na závažnosť prehlbujúcich sa problémov obyvateľov Príboja a náš sľub, že sa budeme na stránkach ďalšieho čísla Lupčianskych zvestí problémom, ktoré ich trápia, venovať obšírnejšie, sme sa obrátili so žiadosťou o stanovisko na vedenie spoločnosti. Biotika totiž žiada obyvateľov bytovky o okamžité riešenie.

Upchávaná plienkami

„Opakovane dochádza k upchávaniu kanalizačnej prípojky spoločnosti Biotika a.s. plienkami a hygienickými obrúskami z bytového domu Príboj 552. Len náklady na vyčistenie upchatej prípojky predstavovali v uplynulom roku sumu presahujúcu 6 000,-€,“ píše sa v stanovisku. „Táto suma však nezahŕňa ďalšie škody, ktoré vznikli zatopením priestorov spoločnosti Biotika a.s. a ostatných spoločností, nachádzajúcich sa v areáli spoločnosti Biotika, ani náklady spojené s prerušením ich prevádzky.“ Ako ďalej spoločnosť uvádza, Biotika ako jeden z poškodených žiadala, aby si vlastníci bytového domu Príboj 552 vybudovali v existujúcej šachte pri bytovom dome systém na zachytávanie pevného odpadu, ktorý do kanalizácie nepatrí, ale ktorý tam vraj obyvatelia bytového domu napriek tomu hádzajú. Poškodená strana nepoukazuje iba na spôsobenú škodu, ale upozorňuje aj na porušovanie ustanovení odpadovej legislatívy: „Odpad sa samospádom dostane až do kanalizačnej prípojky v areáli spoločnosti Biotika, a tam upchá celý kanalizačný systém.“

Finančne náročná investícia

Ako sme sa ďalej dozvedeli, správca bytového domu spoločnosť DHJ Group s.r.o., Nám. Slobody 4, Banská Bystrica, prostredníctvom svojho zástupcu - konateľa Júliusa Horvátha - bol pri ohliadke zatopeného systému. Ten videl odpad, ktorým bol systém upchatý, a prisľúbil výstavbu tohto záchytného systému. Biotika uvádza, že do dnešného dňa to ani napriek urgenciám neurobil. Obrátili sme sa s otázkou priamo na neho. Uvedol, že odstránenie problému chcú na základe odporúčaní odborníkov realizovať komplexne. Podľa jeho slov sa totiž ukázalo, že vybudovať odporúčaný záchyt nebude stačiť, a to aj vzhľadom na stav celého prestarnutého, zhrdzaveného a prelámaného potrubia, ktoré vedie do šachty. Finančne náročná investícia, vyžadujúca si projektovú dokumentáciu a zásadné odborné stavebné zásahy, má však svoje zatiaľ neriešiteľné úskalí – sporný

predmet je opäť na cudzom pozemku. Aj keby si obyvatelia 68 bytov siahli hlbšie do vreciek a rozhodli sa spoločne investovať do komplexného vyriešenia problému, začarovaný kruh vzájomných nevyriešených vzťahov s jeho majiteľom je vraj zatiaľ neprekonateľný.

Pripojení protiprávne?

V stanovisku sa uvádza, že ešte v decembri 2019 predložila spoločnosť ČOV a.s. spoločnosť DHJ Group s.r.o. Zmluvu o čistení odpadových vôd. K jej podpisu však nedošlo. „Spoločnosť ČOV a.s. aj bez platnej zmluvy poskytuje bytovému domu Príboj 552/62 služby čistenia odpadových vôd. Spoločnosť však nie je vlastníkom ani prevádzkovateľom kanalizačných prípojok, cez ktoré bytový dom vypúšťa odpadové vody do čističky. Vlastníkmi prípojok sú viaceré právnické spoločnosti, ktoré vlastní nehnuteľnosti v okolí. Dovoľujeme si upozorniť na skutočnosť,

že vlastníci bytového domu Príboj 552/62 aj napriek upozorneniam využívajú tieto kanalizačné prípojky protiprávne, bez akéhokoľvek právneho titulu.“

Dovolia sa pravdy?

Biotika teda poslala správcovi zmluvu o užívaní jej prípojky pod podmienkou, že vlastníci sa budú podieľať na nákladoch na jej údržbu podľa pomeru zaťažovania prípojky ich odpadovými vodami. No v stanovisku sa uvádza: „Správca bytového domu, spoločnosť DHJ Group s.r.o., však túto zmluvu odmietol podpísať, a naďalej pokračuje v protiprávnom konaní, hoci bol upozornený na skutočnosť, že takéto konanie naplní skutkovú podstatu trestného činu neoprávneného užívania cudzej veci. Z uvedeného dôvodu zvažujeme celú vec riešiť v trestnoprávnej rovine.“ Ako sme sa však dozvedeli, spoločnosť Biotika zatiaľ, napriek úvahám obrátiť sa na orgány činné v trestnom konaní, rozhodný krok nespravila. Ako správca bytovky uviedol, je právne zastúpenie správcovskej spoločnosti, a teda aj obyvateľov bytovky, ktorí sa nedobrovoľne ocitli v neprijemnostiach vzhľadom na dávne väzby a cudzie rozhodnutia z minulosti, v predmetných sporoch postupne riešené. Verí, že sa spoločne dovolajú ústretovosti i pravdy.

(ela), foto autor

Problém komplexne vyrieši prekládka

SLOVENSKÁ LUPČA – O tom, že stará cesta, vedúca cez miestnu časť Priboj do Slovenskej Lupče, je v mnohých jej častiach nevyhovujúca, niet pochýb. Svedčia o tom aj početné dopravné kolízie. Jedna z tých vážnejších sa stala koncom prvého mesiaca tohto roku. Je možné, že pretrvávajúce problémy komplexne vyrieši až plánovaná prekládka cesty I/66. Národná diaľničná spoločnosť, a.s. (NDS) totiž začala s odkupovaním pozemkov vo verejnom záujme v jej okolí.

Akciová spoločnosť NDS zabezpečuje pre stavbu diaľnice/rýchlostnej cesty „R1 Banská Bystrica – Slovenská Lupča“ majetkové usporiadanie nehnuteľností, ktorými sú pozemky v katastrálnom území obce Slovenská Lupča. Projekt totiž rieši nielen výstavbu a správu diaľnic a ciest vrátane ochranných pásiem, no vyžiada si aj potrebné úpravy už existujúcich častí.

Obec získala viac

Vzhľadom na skutočnosť, že ide

Zrážka niekoľkých áut na starej ceste do Slovenskej Lupče vyzerala naozaj hrozivo. V spomínanom úseku treba, aby sme boli predvídaví a dávali si naďalej väčší pozor.

o verejný záujem, čo okrem iného potvrdzuje aj vydanie územného rozhodnutia banskobystrickým Krajským stavebným úradom z roku 2011 v súlade s Projektom výstavby diaľnic a rýchlostných ciest schválených vládou SR, môžu byť nehnuteľnosti v súkromnom vlastníctve vyvlastnené. Spoločnosť však ešte v novembri

uplynulého roka obci predložila ponuku na uzatvorenie kúpnej zmluvy, v ktorej od obce kupuje spoluvlastnícke podiely na pozemkoch. Znalcom stanovenú kúpnu cenu v nej navýšila koeficientom 1,2-násobku náhrady stanovenej ceny. Obec následne v decembri zverejnila zámer previesť majetok z dôvodu hodného osobitné-

ho zreteľa, a poslanci Obecného zastupiteľstva na februárovom zasadnutí jednohlasne jeho prevod schválili. Znamená to, že obec prijatím dohody s NDS predajom získala o 5 500 EUR viac, a do rozpočtu v tomto prípade pribudne až 33 201 EUR.

(ela)
Foto (int)

Opravili strechu na humne

SLOVENSKÁ LUPČA – V uplynulých dňoch sa opravy dočkala aj časť strechy humna v priestoroch dvora na námestí obce za niekdajšou VUB (dnes veterinárna ambulancia), ktorý je súčasťou obecného majetku.

Strecha bola už dlhšiu dobu v havarijnom stave a jej oprava bola nutná. Polovica strechy dlhodobo zatekala a nosné trámy časom prehnili. Rozobratie, výmena trávov, nové latovanie a krytina si vyžiadali investíciu viac ako 1 200 EUR. (ela)

Nové ceny za hroby

SLOVENSKÁ LUPČA - Schválenie nového Prevádzkového poriadku pohrebiska prinieslo okrem iných zmien aj nový cenník služieb na cintoríne v Slovenskej Lupči.

Prepožičanie užívacieho práva na hrobové miesto sa uzatvára na dobu neurčitú s obdobím predplatenia nájmu na 5 rokov. V cene je okrem nájmu zahrnutý aj poplatok za údržbu hrobového miesta. Ide o správu pohrebiska, komunikácií a zelene, zber a odvoz odpadu, dodávku vody a pod. Ná-

jonné zmluvy na hrobové miesta uzatvorené pred účinnosťou nového Všeobecne záväzného nariadenia, ktoré prevádzkový poriadok schválilo, zostávajú naďalej v platnosti, a to do doby uplynutia nájmu alebo uplynutím dohodnutej doby predplateného nájmu. Hrobové miesto, v ktorom je občan pochovaný na náklady obce, sa nespoplatňuje. A to ani v prípade jeho údržby. Rovnako sú od poplatkov oslobodené aj vojnové a cirkevné hroby.

(ela)

Cenník služieb na cintoríne

Jednohrob	4,00 €/rok
Dvojhrob	7,20 €/rok
Trojhrob	10,50 €/rok
Štvorhrob	14,20 €/rok
Päťhrob	17,20 €/rok
Šesťhrob	18,50 €/rok
Urna/detský hrob	3,50 €/rok

Bude nutné vymeniť občiansky preukaz

SLOVENSKO – Ak ste dosiaľ nemuseli mať občiansky preukaz s elektronickým čipom, čaká vás jeho výmena. Tú treba zrealizovať do konca tohto kalendárneho roka. Výmena občianskeho preukazu vyplýva zo zmeny novely zákona, ktorú schválila vláda. Novela umožňuje vystaviť túto identifikačnú kartičku aj osobám mladším ako 15 rokov.

O nový občiansky preukaz však budú musieť požiadať veštri občania, ktorí zatiaľ nemajú tento identifikátor s elektronickým čipom.

Ten má slúžiť na preukazovanie totožnosti v elektronickom prostredí pri využívaní služieb verejnej správy, ale aj elektronického zdravotníctva. Mať občiansky preukaz s elektronickým čipom mali dosiaľ iba osoby povinné podávať daňové priznanie elektronickou formou.

A ako si ho vymeníte?

Zmenu budú musieť absolvovať aj naši seniori nad 65 rokov, ktorí majú preukaz s neobmedzenou dobou platnosti. Oni však, rovnako ako deti do 15 rokov, dostanú iný

typ dokladu. Ten bude slúžiť len na prístup do e-health, čiže elektronického zdravotníctva. A ako si ho vymeníte? Žiadosť o vydanie občianskeho preukazu s čipom je môžete podať na ktoromkoľvek oddelení dokladov Okresného riaditeľstva Policajného zboru. Novinkou je, že vám ho doručia na adresu. Vydanie je spoplatnené sumou 4,50 EUR. Neplatíte iba vtedy, ak váš starý preukaz stráca platnosť. Vtedy oň môžete žiadať aj 180 dní pred ukončením jeho platnosti.

(ela)

zdroj min.gov.sk

Hľadá sa pracovník na stavebný úrad

SLOVENSKÁ LUPČA - Na stavebnom úrade už čoskoro nastane zmena. V týchto dňoch vyhlásil obecný úrad Slovenská Lupča výberové konanie na pracovnú pozíciu nového referenta spoločného stavebného úradu, pričom termín nástupu je začiatok mája.

Vo funkcii tak končí jeho dlhoročná pracovníčka Anna Šišková, ktorá dovŕšila dôchodkový vek. Nový pracovník bude okrem iného realizovať výkony v rámci rozhodovacích činností v povolovacích konaniach, kontroly, a zároveň

bude vykonávať prenesený výkon štátnej správy na úseku územného rozhodovania a stavebného poriadku. Do jeho činností spadajú stavebné konania, ale aj prerokovávanie a postihy v priestupkových konaniach a v konaniach o správnych deliktach na úseku stavebného poriadku. Od záujemcov o miesto referenta sa vyžaduje okrem adekvátneho stavebného alebo architektonického vzdelania aj osobitný kvalifikačný predpoklad na zabezpečenie činnosti stavebného úradu v zmysle vyhlášky Ministerstva výstavby a regionál-

neho rozvoja SR č. 547/2003 Z. z. o obsahu a rozsahu odbornej prípravy a postupe pri overovaní a osvedčovaní osobitného kvalifikačného predpokladu na zabezpečenie činnosti stavebného úradu. Túto odbornú požiadavku v podobe osvedčenia však úspešný uchádzač môže získať aj dodatočne, a to najneskôr do 1 roka odo dňa vzniku pracovného pomeru. Bližšie informácie o výberovom konaní sú uverejnené na webovej stránke obce Slovenská Lupča v časti zverejňovanie.

(ela)

Zápis detí do školy v apríli

SLOVENSKÁ LUPČA – Zápis detí na povinnú školskú dochádzku do Základnej školy Sama Cambela v Slovenskej Lupči bude 8. apríla 2021. Zápis predchádza začiatku školského roka, keď má dieťa nastúpiť do školy. Zapísanie malých budúcných školáčikov sa uskutoční v priestoroch školy v budove 1. stupňa o 15.00 hod. V prípade zmien alebo iných podrobností ohľadom zápisu do školy riaditeľ školy rodičov bude včas informovať. (ela)

Rekonštrukcia sobášnej siene

SLOVENSKÁ LUPČA – V týchto dňoch bola v priestoroch obecného úradu ukončená rekonštrukcia sobášnej siene. Nová podlaha, modernejšie kúrenie, ale najmä jemné farby, dali tomuto slávnostnému priestoru neopakovateľný ráz. Už teraz len dúfať, že sieň čoskoro privíta prvých mladomanželov. (ela)

Už čoskoro sa začnú rozdávať

SLOVENSKÁ LUPČA - Hoci ďalšia dodávka nových kompostérov už dávnejšie do obce Slovenská Lupča dorazila, s ich rozdávaním sa ešte nezačalo. Podpísala sa pod to opäť pandémia a jej opatrenia. Obec však plánuje kontaktovať nahlásených záujemcov už začiatkom marca.

Obyvatelia obce, ktorí zatiaľ v rodinnom dome kompostér nemajú, sa už v súčasnosti môžu nahlasovať na mailovej adrese zivotne@slovenskalupca.sk alebo na sekretariáte úradu, prípadne u Miroslavy Oravcovej. Kompostéry, ktoré sú zatiaľ uskladnené, sa budú podľa informácií z Obec-

ného úradu rozdávať od 8. marca a ich odber bude možný z dvora za niekdajšou lekárnou. Obec ich aj v tomto prípade bezplatne ponúka

svojim obyvateľom, žijúcim v rodinných domoch.

(ela)

Foto archív OÚ

Ak ľudia budú vladať a situácia si to bude vyžadovať... budeme tu pre vás

SLOVENSKÁ LUPČA – Súčasná pandemická situácia na Slovensku, ktorá zrkadlí vládne opatrenia, priniesla neustále meniace sa prostredie a čoraz vyššie nároky na výkon samospráv v dnešnej dobe. Neminulo to ani Slovenskú Lupču, ktorej vedenie muselo, a dosiaľ musí, reagovať na nariadenia viac ako promptne, aby tak ako iné samosprávy vedelo čítať medzi riadkami, a zároveň aby obyvateľom zaručilo čo najväčšiu ústretovosť i bezpečnosť. Opýtali sme sa teda starostu obce Rolanda Lampera, čo v súvislosti s COVID-19 všetko bolo, je, a ešte možno bude...

Je to tak, súčasná situácia naozaj prináša rôzne výzvy hlavne samosprávam. Neustále sa meniace podmienky zabezpečenia ochrany obyvateľstva nás stavajú do úlohy, keď niektoré veci idú bokom a čelíme potrebe zabezpečenia podmienok na eliminovanie šírenia vírusu. Už v mesiaci december som v spolupráci s riaditeľom ZŠ požiadal úrady o zriadenie mobilného odberného miesta (MOM) u nás v obci. V tom čase to bolo predovšetkým s cieľom návratu detí do škôl. Od tej doby sa situácia na Slovensku len zhoršovala, takže sme pristúpili na spôsob využitia MOM pre naše obyvateľstvo. Máme za sebou už niekoľko testovacích víkendov, a myslím si, že sme z testovania na testovanie už vyčtyali „muchy“, a dnes už vieme túto službu hlavne našim občanom poskytovať, myslím si, pohodlne, komfortne, a bez dlhého čakania.

Samosprávy na výkon podob-

ných aktivít na jednej strane neboli v minulosti dôkladne pripravované, a na tej druhej sú vystavované v tejto súvislosti tlaku štátu i spoločnosti. Mnohé veci musia ísť bokom, treba zozbierať sily a ukázať ľudskosť...

Áno, nečakane sme sa stali aj „akýmsi“ poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, a je potrebné zvládnuť takéto aktivity z pohľadu zabezpečenia personálneho, materiálneho, logistického, bezpečnostného, a hlavne hygienického. Celé je to skrátka o ľudoch. Preto aj touto cestou by som sa chcel poďakovať našim obyvateľom - členom testovacích tímov, ktorí sa podujali so mnou tráviť víkendy inak ako s rodinami. Vďaka patrí aj zamestnancom obecného úradu, obecného podniku lesov za zabezpečenie príprav odberových miest, dobrovoľníkom, dobrovoľným hasičom za vykonávanie dezinfekcie priesto-

rov, príslušníkom policajného zboru a armády SR, ako aj občanom za ich milé gestá a chutné dobroty, a v neposlednom rade všetkým občanom za toleranciu a zodpovedný prístup.

Určite to nie je jednoduché. Koľko ľudí k nám chodíva na testy cez víkend? A v tejto súvislosti mi nedá nenadviazať z iného súdka - na sociálnych sieťach sa objavujú kritické hlasy voči štatistikám i analýzám, keď treba dať a ich odborná sumarizácia určujú mieru voľnosti obyvateľstva. Ako je to u nás?

Statistiky u nás v obci realizujeme v priemere 1 350 odberov za víkend na dvoch odberných miestach, a výsledky pozitívnosti radia obec v priemere na úroveň do 0,5 %. Z priebežne zverejňovaných výsledkov nie je zjavné, o koľkých našich občanov sa jedná. Tento pomer

sa samozrejme mení. Naše MOM navštevujú aj ľudia zo susedných obcí, a pomocnú ruku sme poskytli aj obci Moštenica, pretože pre takú malú obec je to ekonomicky neúnosné.

Áno, neúnosné je to nielen z personálneho, ale aj z ekonomického hľadiska. Prostriedky sú zrejme refundované, takže to v našom prípade nesiahna na obecné financie?

Náklady na testovanie sú priebežne zo strany štátu preplácané, a z našej strany sú náklady vynakladané tak, aby v žiadnom prípade nezatažovali rozpočet obce.

Po tých týždňoch príprav, fungovania a neustáleho kolotoča je zrejme náročné odhadnúť, čo nás ešte čaká...

Úprimne? Asi poviem iba jedno - život prináša v tejto dobe rôzne zmeny, no pokiaľ ľudia budú vladať a situácia si to bude vyžadovať... budeme tu pre vás.

Zhovárala sa Erika Lamperová
Foto archív OÚ

Dobrý deň, ľudskosť

Nie som pravidelne prispievateľkou do periodika Lupčianske zvesti, ale v Slovenskej Lupči žijem už sedemdesiat rokov a so záujmom sledujem život v obci.

Súčasná pandemická situácia, ktorá skúša našu trpezlivosť už dosť dlho, preverí pevnosť, trvácnosť a kvalitu medziľudských vzťahov, a nie vždy sa naplnia naše očakávania. Stane sa, že sme nemilo prekvapení a sklamaní zo správania priateľov, susedov, ba i príbuzných v záťažových situáciách,

ktoré prináša doba súčasných obmedzení.

O to viac sa potom prihlási príjemný pocit malého ľudského štastia a spolupatričnosti, keď v poštovej schránke nájdete obálku, na ktorej nápis vás nabáda, aby ste „sa chránili“, a v jej vnútri je na to určená zdravotnícka pomôcka - respirátor. A prekvapenie, odosielateľom nie je štát, nie je mimovládna organizácia, nie je subjekt zdravotníctva, ale Obecný podnik lesov spol. s r.o. Slovenská Lupča.

A k tomu sa chcem vlastne dostať do obecných novín, aby som verejne týmto mojím krátkym príspevkom mohla prejaviť vďaka aspoň takto:

Vážený pán Ing. Urban, konateľ OPL spol. s r.o.,

jedno veľké a úprimne ĎAKUJEM za Vašu empatiu a prejav ľudskosti v týchto komplikovaných časoch. Pre mňa, ktorá Vás trochu poznám, nie sú tieto Vaše vlastnosti prekvapením, ale dobro v ťažkých časoch nie je samozrejmosťou. Verím, že z tejto ťažkej životnej situácie vyjdeme všetci bohatší o mieru spolupatričnosti a lekciu ľudskosti. Za mňa a moju rodinu ešte raz, ďakujeme.

Zuzana Falisová

Terénny asistent COVID v osade

SLOVENSKÁ LUPČA – Od konca januára až do polovice mája má Slovenská Lupča k dispozícii terénneho asistenta COVID, ktorý v tejto súvislosti realizuje osvetu, prevenciu, ale aj monitorovanie nákazy v rómskej komunite. Obec túto pracovnú pozíciu obsadila na základe projektu rezortu Ministerstva vnútra.

Asistentom sa stal po výberovom konaní Mgr. Stanislav Matulay, ktorý toto prostredie už veľmi dobre pozná, a to na základe skúsenosti terénneho komunitného pracovníka v minulosti. Cieľom projektu je zlepšenie prístupu k zdravotnej starostlivosti a verejnému zdraviu vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti a zdravotníckej osvetu v súvislosti s ochorením COVID-19, monitorovanie stavu rizika, možnosti nákazy a vývinu ochorenia priamo v dotknutých marginálnych rómskych komunitách (MRK).

Pomoc pre rómsku komunitu

Úlohou takýchto asistentov však bude aj cieleňé pôsobenie v sociálnej intervencii voči obyvateľom

a príslušníkom týchto komunit v dotknutých oblastiach materiálnoú, potravinovou, hygienickou, technickou a komunikačnou podporou v prípade hrozaceho alebo

vyhláseného núdzového stavu, rovnako aj príprava týchto ľudí na prípadné ďalšie vlny šírenia ochorenia, prípadne iných epidémií v budúcnosti. Mzdy asistentov sú

refundované z projektu. Projekt sa realizuje vďaka podpore Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Okrem postupného zlepšovania štandardov hygieny či pomoci pri prekonávaní psychickej záťaže v MRK sú súčasťou projektu aktivity zamerané nielen na dotknutú komunitu, ale aj na úroveň obce. Ide najmä o metodickú a odbornú podporu v rámci krízových poradných tímov, kde pôjde najmä o pomoc s prípravou krízového plánu pre prípad pandémie v obci.

(ela)

Foto archív OÚ

„S Rómami žijem a pracujem takmer 20 rokov..“

Vzhľadom na to, že konkrétne aktivity práce terénneho asistenta okrem iného zahŕňajú najmä komunikáciu s obyvateľmi MRK a obcou s cieľom zberu údajov o základných životných potrebách. Pracovník bude zároveň povinný denne monitorovať nielen situáciu či podmienky bývania v komunite, ale aj počet navrátilcov zo zahraničia. Aj to bol dôvod, prečo sme sa s otázkami obrátili priamo na nového pracovníka Obecného úradu Stanislava Matulaya.

Aká teda bude podľa vás terénna prax na základe očakávaní projektu? Prípadne nám popíšte súčasnú realitu zo svojho pohľadu skúseného komunitného pracovníka, ktorého v osade akceptujú.

Z hľadiska praktickej realizácie projektu môžem uviesť, že obyvatelia mne zverenej komunity prejavujú záujem o spoluprácu, ktorá je bez akýchkoľvek váž-

Opýtali sme sa

nejších problémov. Od začiatku som kládol dôraz na to, aby som ľuďom jasne a zrozumiteľne vysvetlil, aká je moja funkcia a čo je náplňou mojej práce. Vysvetlil som im, že hlavným cieľom predmetného projektu je riešenie aktuálnej situácie v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19. Taktiež som im ponúkol svoju pomoc pri riešení aj iných problémov, ktoré ich trápia, a veľmi rýchlo sa viacerí občania na mňa aj obrátili so žiadosťou o radu, pomoc pri vyplnení úradných tlačív, a iných veciach. Niektoré problémy som vedel vyriešiť okamžite, pri zložitejších spolupracujeme kontinuálne.

Projekt očakáva aj merateľné ukazovatele aké sú a čo by teda u obyvateľov marginálnej rómskej skupiny mal priniesť u nás?

V rámci cieľov stanovených v projekte je jednou z mojich úloh zozbierať množstvo kvantifikovateľných údajov, ktoré budú využité jednak pri riešení aktuálnych krízových situácií, a jednak pri tvorbe ďalších legislatívnych opatrení a nástrojov, ktoré by mali byť v budúcnosti využité pri riešení problémov marginálnych rómskych komunit.

Ako dlho pracujete s takými komunitami, prípadne skúste zhodnotiť svoju prax a povedať, či je ťažké vytvoriť si post takého jedinca, ktorého komunita vo všeobecnosti akceptuje, aj keď nepochádza z jej prostredia? Trvalo vám to dlho?

S Rómami žijem a pracujem už takmer 20 rokov, a za ten čas som mal možnosť spoznať ich naozaj dobre a porozumieť ich mentalite,

názorom, zvykom, aj špecifickým potrebám. Hlavným dôvodom, prečo sa mi podarilo v tejto komunite tak rýchlo etablovať a plniť ciele projektu, je to, že túto komunitu navštevujem už viac než rok. Podľa mojich skúseností by úplne cudzí človek, ktorého obyvatelia komunity vôbec nepoznajú, len ťažko dokázal získať si ich dôveru.

Čo všetko vaša práca obsahuje po ľudskej, ale aj po profesijnej stránke? Sú to aj príbehy predpokladám, ktoré sú inakšie...

Tento typ práce je veľmi špecifický, a na toho, kto sa podujme ju vykonávať, kladie vysoké morálne-vôľové, ale aj odborné nároky. Za ťažiskové považujem najštrš spôsob, ako si vytvoriť s ľuďmi správny vzťah, ktorý je profesionálny, ale zároveň sa v ňom vyskytuje aj dôvera.

Zhovárala sa Erika Lamperová

Horčínovci

Pátranie Jána Balkovica po rodoch, ktoré zasiahli do dejín mestečka pod hradom

Dnešné rozprávanie bude zároveň aj pamiatkou na zanieteného včelára a príjemného človeka pána Františka Horčina, ktorého pútavé príbehy z medzivojnovovej Slovenskej Lupče pri jeho včeličkách v Driekynskej doline ešte dodnes nosím v pamäti.

Hoci Horčínovci nepatria medzi najstaršie slovenskolupčianske rody, aj oni hlboko zasiahli do dejín mestečka, ležiaceho pod majestátnym hradom. Prvýkrát sa priezvisko Horčín objavuje v Slovenskej Lupči v druhej polovici 18. storočia, postupne tu vzniká viacero vetiev rodu, preto pre plynulosť rozprávania som si vybral práve vetvu, smerujúcu k pánovi Františkovi Horčínovi.

Za hocikoho by dcéru nevydal

Najstarší, písomne doložený záznam o predkoch pána Horčina, sa nachádza v Ľubietovskej matrike, kde sa hovorí, že začiatkom roka 1638 (pred aprílom) mal sobáš vdovec Ján Horčín z Medzibrodu so slečnou Žofiou, dcérou mestského mäsiara v Ľubietovej, Martina Majlinga (obr. 1). Ján Horčín musel byť istotne vyššieho postavenia, pretože mestský mäsiar bol v tých časoch niekto, a svoju dcéru by len tak za hocikoho určite nebol vydal. Po sobáši manželka žila v Ľubietovej, Ján sa veľmi rýchlo stal váženým mešťanom, a v tomto slobodnom kráľovskom banskom meste mu Žofia porodila tri deti. Dcéra Marta, narodená 13.5.1644, sa dňa 4.2.1663 vydala za mlynára Mateja, syna martinského mlynára Mateja Brezového; syn Jozef sa stal pokračovateľom nami sledovaného rodu, a ďalší syn Eliáš, narodený 28.3.1652, zomrel v mládežkom veku. Otec detí, Ján Horčín, odišiel na druhý svet 29.1.1659, jeho manželka Žofia skonala 27.5.1660, a to vo veku 48 rokov.

Jozef Horčín, pokračovateľ nami sledovaného rodu, sa narodil 12.1.1647, no a 26.11.1668 si zo-

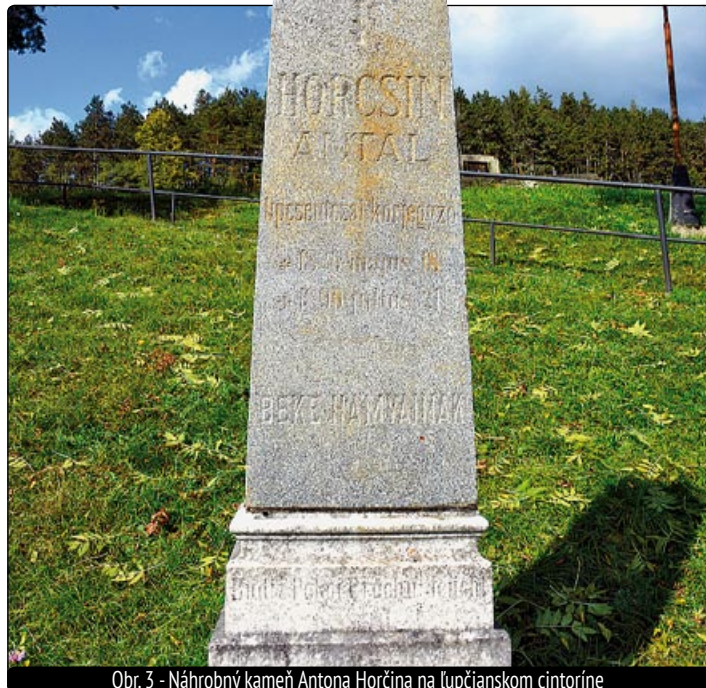
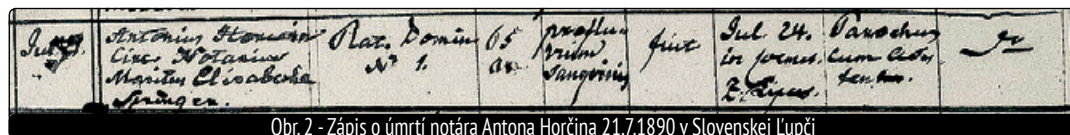
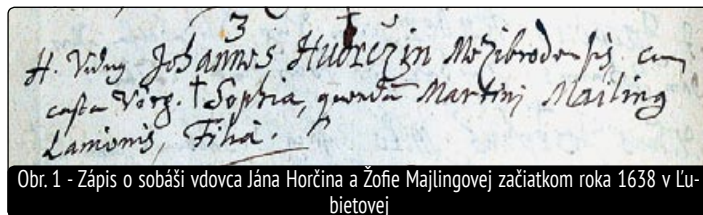
bral za manželku Katarínu, dcéru Kristófa Uhríka a Margaréty.

Neisté obdobie stavovských povstaní

Krištof Uhrík bol síce Ľubietovským mešťanom, avšak pochádzal z blízkeho Lučatina. Manželka Jozef a Katarína žili v Ľubietovej a dňa 22.10.1669 sa im narodil syn Martin. Tu treba povedať, že podobne ako iné miesta, aj Ľubietovú roku 1673 zasiahla rekatolizácia, nastalo turbulentné obdobie stavovských povstaní, a až do roku 1710 sa matriky viedli len sporadicky. Z tohto dôvodu sa teda nedozvieme viac údajov aj o Horčínovcoch. Nevieme preto, kedy sa Martin oženil, nevieme ako sa volala jeho manželka, nevieme ani kedy obaja zomreli, vieme však to, že okolo roku 1698 prišiel na svet syn Martin. Martin Horčín mladší mal vyššie vzdelanie, stal sa učiteľom, a pravdepodobne pôsobil na viacerých miestach. Mal manželku Annu, niekedy pred rokom 1741 sa vrátil do Ľubietovej na pozíciu rektora, a tu sa narodili jeho tri deti – Ján, Katarína a Martin. Keď rektor Martin Horčín dňa 11.11.1746 vo veku 48 rokov zomrel, vdova Anna sa spolu s deťmi odsťahovala nevedno kam; v Ľubietovskej matrike už totiž nenájdete o nich žiadny záznam. Našťastie v matrikách iných miest a obcí sa nachádzajú mená jej dvoch synov, a tak naše rozprávanie môže plynúť pokračovať.

Notárom Hornej a Dolnej Mičinej, Dúbravice a Mólče

Ján, syn Martina Horčina

a Anny, narodený 13.6.1741, sa vydal v otcových stopách, tiež sa stal učiteľom. V čase, keď si dňa 18.10.1767 bral za manželku Zuzanu, narodenú 15.2.1752, dcéru breznianskeho mešťana Juraja Zvaru a Doroty, pôsobil ako učiteľ vo Valaskej. Vo Valaskej sa manželom narodili tri deti, po roku 1772 sa rodina presťahovala do Seliec, a tam sa narodili ďalšie deti. Ako posledný prišiel na svet syn Felix. Keď dňa 14.8.1786 nečakane zomrela matka detí Zuzana, meno vdovca Jána Horčina sa zo selčianskych matrik vytratilo, avšak našťastie v iných matrikách sa objavuje meno spomínaného syna Felixa, pokračovateľa sledovaného rodu. Felix Horčín sa narodil 20.10.1784 v Selciach, a podobne ako jeho otec, aj on sa stal učiteľom. Jeho manželkou bola Terézia Ferkovičová, a počas pôsobenia v Jakube pri Banskej Bystrici sa im

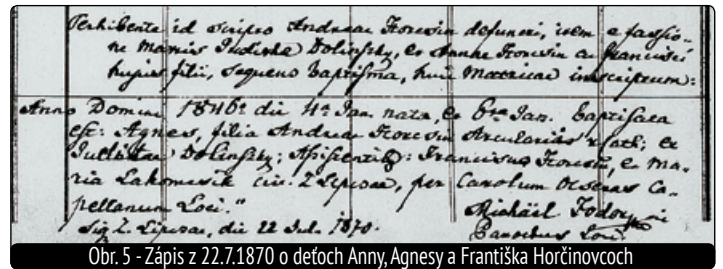
dňa 18.5.1825 narodil syn Anton. Tu sa stopa po Felixovi stráca, o synovi Antonovi však vieme, že získal právnické vzdelanie a niekedy pred rokom 1853 sa stal notárom Hornej a Dolnej Mičinej, Dúbravice a Mólče (v Slovenských novinách č. 5 z 13.1.1853 o tom písal Ľupčiansky rodák Daniel Lichard). Jeho manželkou bola Alžbeta Springrová, narodená okolo roku 1834, ktorá v Hornej Mičinej 17.1.1853 Antonovi porodila syna Antona mladšieho.

Hlavný senátor mestečka

Neskôr sa Anton Horčín stal notárom okresným a rodina sa presťahovala do v tom čase samostatnej obce Ľupčianska Ulica, kde taktiež pôsobil ako jej notár. Zomrel 21.7.1890 (obr. 2), jeho manželka Alžbeta skonala 8.3.1906. Anton Horčín v Ľupčianskej Ulici, resp. v Slovenskej Lupči, nezanechal žiadneho potomka; jeho syn Anton Horčín mladší žil v meste Senica, kde pôsobil ako riaditeľ tamojšej maďarskej školy. Jeho manželkou bola Justína, narodená 18.9.1861 v Uhrovci, dcéra polovníka z povolania Františka Orella a Matildy Pacherovej. Po notárovi Antonovi Horčínovi zostala v Slovenskej Lupči jediná pamiatka, ktorou je náhrobný kameň naľavo v bríežku pri vstupe do cintorína. Zaujímavosťou je, že na náhrobnom kameni je zle uvedený

Obr. 4 - Zápis o sobáši Martina Horčina a Estery Sartorisovej 26.5.1773 v SL

Obr. 5 - Zápis z 22.7.1870 o deťoch Anny, Agnesy a Františka Horčínových

rok jeho narodenia 1826 (obr. 3). Zakladateľom rodu Horčínovcov v Slovenskej Lupči bol Martin, narodený 20.2.1746 v Lubietovej, syn tamojšieho rektora Martina Horčina a Anny. Dňa 26.5.1773 sa priženil do Slovenskej Lupče, keď si za manželku zobral Esteru, narodenú okolo roku 1741, dcéru tamojšieho meštana Mateja Sartorisu (obr. 4). Nevedno aké remeslo Martin vykonával, stal sa však váženým mešťanom, a na začiatku roka 1802 bol zvolený za hlavného senátora mestčka.

Ysvätený za katolíckeho kňaza

Manželka mali šesť detí, dospelého veku sa dožilo päť z nich; synovia Ondrej a Jozef vytvorili dve vetvy rodu Horčínovcov v Slovenskej Lupči, ktoré sa nasledujúcimi generáciami rozkonáril v ďalšie. Jozef, narodený 25.2.1781, sa vyučil za krajčira, a dňa 16.11.1803 mal sobáš s 18-ročnou Máriou Ferkovičovou. O Ondrejovi, ako pokračovateľovi sledovaného rodu, si povieme neskôr. Ich brat Ján, narodený 25.6.1783, sa vybral na dráhu duchovnú, po skončení štúdií teológie bol roku 1806 vysvätený za katolíckeho kňaza. Zaujímavosťou je, že primície (novokňazskú omšu) mal v Chrenovci u strýka Jozefa Sartorisu, matkinho brata. Pôsobil ako kaplán v Novej Bani, v Lovči a v Priedvidzi, potom bol správcom farnosti v Breznoch. Od roku 1818 pôsobil v Koši, neskôr ako správca farnosti, po roku už ako tamojší farár, no a v Koši aj 18.1.1842 zomrel. Otec detí Martin Horčín zomrel 21.3.1810, jeho manželka Estera skonala už o desať rokov skôr, 5.3.1800 vo veku 59 rokov.

Rod požehnaný desiatimi deťmi

Ako už bolo povedané, pokračovateľom sledovaného rodu bol Ondrej, syn Martina Horčina a Estery Sartorisovej, narodený 16.6.1776. Ondrej si dňa 1.7.1801 zobral za manželku Máriu, narodenú 28.2.1779, dcéru lupčianskeho meštana Jána Sepešihu a Ráchely Kleskeňovej. Manželka mali desať

Obr. 6 - Zápis o úmrtí Františka Horčina 21.7.1897 v SL

detí, z ktorých sa dospelého veku dožilo šesť, medzi nimi aj Ondrej mladší, pokračovateľ sledovaného rodu. Otec detí, Ondrej Horčín, bol váženým lupčianskym mešťanom a viackrát aj senátorom, zomrel 14.3.1850. Jeho manželka Mária skonala o dva roky skôr, 24.1.1848.

Pokračovateľ sledovaného rodu, Ondrej Horčín mladší, sa narodil 21.10.1813 v Slovenskej Lupči. Vyučil sa za stolára, a dňa 25.11.1840 sa oženil s Juditou, narodenou 29.10.1819, dcérou lupčianskeho meštana Juraja Dolinského a Zuzany Hladovskej. Podobne ako Ondrejovi rodičia, aj on mal s manželkou desať detí. Tu treba povedať, že nevedno prečo o narodení dcér Anny a Agnesy i syna Františka chýba v lupčianskej matrike záznam, na čo zápisom z 22.7.1870 upozornil vtedajší farár Michal Fodor (obr. 5). Žiaľ, ani on dátum narodenia Anny a Františka nevedel, a pritom práve František je pokračovateľom sledovaného rodu. Otec detí Ondrej Horčín mladší zomrel 20.4.1870, jeho manželka Judita skonala 14.4.1879.

Navrátení do Lupčianskej ulice

Ako už bolo povedané, pokračovateľom sledovaného rodu bol František, ktorého dátum narodenia nepoznáme, ale porovnaním

iných údajov sa podarilo zistiť, že sa to stalo v roku 1851. František sa vyučil za obuvníka – čizmára, a dňa 17.11.1878 si zobral za manželku Máriu, narodenú 4.11.1857, dcéru lupčianskeho meštana a tesaru Jána Crchu a Zuzany Ftáčikovej. Manželka žila v Slovenskej Lupči, do roku 1897 mali päť detí, z ktorých sa dospelého veku dožili len synovia Jozef a Július, pokračovateľ sledovaného rodu. Otec detí, František Horčín, zomrel 21.7.1897 vo veku 46 rokov (obr. 6). Dátum skonu jeho manželky Márie sa mi nepodarilo zistiť.

Július, pokračovateľ sledovaného rodu, uzrel svetlo sveta 6.5.1891 v Slovenskej Lupči. Dňa 17.2.1925 sa oženil s Emíliou, narodenou 23.4.1899 v Slovenskej Lupči, dcérou Jozefa Vajdu a Anny Fabianyovej. Otec Emílie sa síce narodil v Selciach, a to 28.3.1862, ale keď mal asi päť rokov, jeho rodičia, tesar Ondrej Vajda a Alojzia Koreňová, sa presťahovali do Slovenskej Lupče. Konkrétne bývali v Lupčianskej ulici. Možno preto, lebo práve odtiaľ pochádzala Alojzia. Anna Fabianyová, matka Emílie, sa narodila 25.2.1871 v Slovenskej Lupči v rodine Jána Fabianého a Zuzany Pěhmovej. V čase, keď si Jozef Vajda 14.5.1894 bral Annu Fabianyovú za manželku, táto už bola mladou vdovou po Jánovi Polákovi.

Zahynul na bojisku I. svetovej vojny

Július Horčín a Emília Vajdová žili v Slovenskej Lupči, no a dňa 19.10.1925 sa im narodil syn František, ktorého pamiatke je venované moje dnešné rozprávanie. Len na doplnenie, Július Horčín zomrel 22.6.1971 a jeho manželka Emília Vajdová skonala 27.4.1987. No, a teraz si ešte dovoľím čo-to povedať o dvoch sestrách Emílie. Mária Vajdová sa narodila 19.12.1896 v Slovenskej Lupči, a dňa 17.6.1922 sa vydala za Jána Zdechovana, narodeného roku 1898. Mária zomrela 30.1.1990, jej manžel Ján už roku 1946, no a obaja odpočívajú na lupčianskom cintoríne.

Anna Vajdová sa narodila 6.4.1905 a vydala sa za Jozefa Pivarčího, narodeného 28.10.1905. Rodičmi Jozefa boli Ondrej Pivarčí a Alžbeta, narodená 27.9.1883 v Slovenskej Lupči v rodine Antona Lakomčika a Alžbety Tremelovej. Sobáš sa konal 11.2.1905. Roku 1914 Ondrej zahynul na bojisku prvej svetovej vojny v Poľsku (jeho meno je vyryté do pomníka na lupčianskom námestí), a o pätnásť rokov, dňa 14.9.1929, sa vdova Alžbeta vydala za Emila Táboreckého, narodeného 12.7.1898 v Martine. Alžbeta zomrela 25.6.1956, jej druhý manžel Emil skonala v roku 1962.

No a čo povedať na záver? Keď som 5. júna 2014 kráčal dole Driekynou, miesto, kde mali každý rok letovisko včeličky pána Františka Horčina, bolo osirelé (obr. 7.) To som ešte ani len nemohol tušiť, že ich milovník, a príjemný človek, o dva dni odíde na večnosť, a už mi nikdy neporozpráva ďalšie príbehy z medzivojnovnej Slovenskej Lupče, i jej okolitej prírody. Čeť jeho pamiatke!

Jano Balkovic 2020
Foto - archív autora

Obr. 7 - Každoročné letovisko včeličiek pána Františka Horčina v Driekyni

Ak potrebujete opatrovateľskú službu

Obec Slovenská Lupča poskytuje od roku 2003 svojim občanom terénnu opatrovateľskú službu v ich domácom prostredí. Realizuje to ako pomoc seniorom, aj zamestnaným rodinným príslušníkom týchto seniorov s ich starostlivosťou a opatrovaním.

U klientov poskytuje úkony opatrovateľskej služby. Ide najmä o pomoc pri osobnej hygiene a kúpeľi, obliekani, obúvaní, či príprave, zabezpečení a donáške jedla, ale aj nákupoch potravín a iného drobného tovaru. Opatrovateľky pomáhajú aj pri predpisovaní liekov a zdravotníckych pomôcok,

no poskytujú aj sprievod pri prechádzkach, či pomoc pri vybavovaní administratívnych úkonov alebo platieb. Rodinní príslušníci týmto ženám vkladajú do rúk nielen dohľad, ale aj následnú socializáciu ich blízkeho.

Väčšinu nákladov hradí obec

„Opatrovateľkami sú obyvateľky našej obce, ktoré mnohí z obyvateľov poznajú osobne či z videnia, a ktoré sa už za tých pár rokov, čo vykonávajú opatrovateľskú službu, stali na istý čas súčasťou mnohých domácností a rodín. V uplynulom období však mnoho klientov opat-

rovateľskej služby bolo umiestnených v zariadeniach pre seniorov alebo umrelo, a preto touto cestou oslovujeme nových, potenciálnych záujemcov o túto službu“, hovorí Katarína Potančoková zo sociálneho oddelenia obce, ktorá opatrovateľky koordinuje a sama pracuje v teréne. „Treba uviesť, že väčšinu

nákladov spojených s opatrovateľskou službou hradí obec zo svojho rozpočtu. Pre klienta je táto služba s poplatkom sumou 1,50 EUR za 1 hodinu“, a dodáva, že v prípade záujmu o poskytovanie tejto služby treba kontaktovať obecný úrad.

(kp)

Spomienka

„Čas letí ako tichej vody prúd, kto tá mal rád, nemôže zabudnúť.“
Budú to už tri roky, čo sme sa rozlúčili s mojím milovaným synom a priateľom

Jánom Uhríkom.

Znamenal si pre mňa veľa, bol si slnkom a svetlom v mojom živote i v živote priateľov a známych, ale žiaľ prišiel čas, keď sme sa museli navždy rozlúčiť. S láskou spomína mama a ostatná rodina.

Opustili nás

Za posledné tri mesiace uplynulého roka sme s rozlúčili s našimi obyvateľmi:

OKTÓBER:

Elena Senková vo veku 75 rokov
Štefan Giertli vo veku 74 rokov
Elena Gondová vo veku 70 rokov
Darina Donovalová vo veku 59 rokov

NOVEMBER:

Aurélia Franeková vo veku 76 rokov
Ján Virág vo veku 71 rokov
Ondrej Petrik vo veku 76 rokov
Július Hainrich vo veku 80 rokov
Jozef Krajčí vo veku 91 rokov
Elena Horčinová vo veku 75 rokov

DECEMBER:

Ing. Vladimír Paško vo veku 75 rokov
Ján Kováčik (DD a DSS) vo veku 70 rokov
Mária Leváková vo veku 89 rokov
Ján Klačan vo veku 62 rokov

V JANUÁRI 2021 NÁS OPUSTILI:

Katarína Ťažká vo veku 86 rokov
Ing. Zdeněk Plechatý vo veku 87 rokov
Ján Adamovič vo veku 70 rokov
Jana Lauková vo veku 79 rokov
Veronika Horčinová vo veku 64 rokov

„Kto žije v srdciach svojich milých, nie je mŕtvy, je len vzdialený...“

Úprimnú sústrasť.

Spomienka

„V srdciach tých, ktorí ňu milovali, budeš stále žiť.“
Už je to rok, čo nás navždy opustil

Ing. Jarolím Augustín.

S láskou na spoločné chvíle, strávené s ním, spomíname. Venujte mu tichú spomienku.

Spomienka

„Čas nikdy nebeží tak rýchlo, aby sa dalo zabudnúť...“
Uplynuli už dva roky, čo nás nečakane opustila

Zuzana Sedliaková.

Tá najdrahšia bytosť, ktorú máme navždy uloženú v našich srdciach. S láskou si na ňu spomínajú jej najbližší.

Kvety v smútočných kyticiach

Čo vyjadrujú kvety, ktoré sú poslednou rozlúčkou? Lalia symbolizuje nevinnosť, ktorá sa obnovila v duši odchádzajúceho človeka. Gladiola predstavuje silu charakteru a bezúhonnosť. Chryzantéma najčastejšie symbolizuje pravdu. Biele ruže evokujú úctu a pokoru, tmavočervené značia smútok a žiaľ. Žlté symbolizujú silnú väzbu medzi zosnulým a jeho priateľmi.

Minikvíz o Slov. Ľupči

Vedeli by ste odpovedať?

Predhistorické artefakty objavené na území Slovenskej Ľupče prezrádzajú, že prví ľudia tu žili už v praveku. Vedeli by ste odpovedať na naše otázky?

Čo najstaršie sa vykopalo?

Dosiaľ najstarší archeologický nález menšieho kamenného sekeromlatu sa našiel na križovatke cesty do Podkoníc a pochádza z obdobia 3000 – 2400 rokov pred našim letopočtom. Človek tu žil už v mladšej dobe kamennej. Potvrďuje to aj ďalší nález, a ním je kamenná sekerka. Našla sa pri kopaní kanála v dome na námestí SNP. Objavil ju Ing. Fábry.

Kde žili v našom okolí Kvádi?

Ptolemaios píše, že na brehoch Hrona mali Kvádi bane na železnú rudu a huty v lokalitách Mlynčok a Hřbky, ktoré sú v katastri Slovenskej Ľupče. Mimochodom, Kvádi boli západogermánsky kmeň, ktorý vytlačil Keltov, a Klaudios Ptolemaios bol grécky geograf, astronóm a astrolog. Zostavil tiež dielo s názvom Geographia, kde opisuje veľké množstvo starovekých miest a rôznych kmeňov, obývajúcich vtedajšie známe oblasti.

Dostali sa sem Rimania?

Na dolnom dvore hradu Ľupča sa našli mince z doby rímskeho cisára Augusta. Hrad vtedy ešte nestál, ale dá sa predpokladať, že tu mince stratili ľudia z rímskej posádky, ktorá mohla byť dočasne ubytovaná v tomto priestore. Augustus, vlastným menom Gaius Octavius, bol prvým rímskym cisárom, ktorý vládol od roku 27 pred Kristom až do svojej smrti 14 rokov po Kristovi.

Čo nás spája s dobou hradištňou?

Opäť sú to nálezy. V Slovenskej Ľupči sa totiž našla strela s tulajkou ako pamiatka osídlenia z doby hradištnej. Názov je odvodený od skutočnosti, že presne v tomto období sa na danom území stavali takzvané slovanské opevnené hradišká, ktorých vznik sa datuje od začiatku 7. storočia. Ľudia tej doby stavali spočiatku jednoduché dreveno hlinové, a neskôr kamenné opevnenia, a s nebohými sa ľúčili tzv. žiarovým pochovávaním pod mohylami. (ela)

Horoskopy

Zlepší sa to vo vzťahoch, alebo vyriešite dlhotrvajúci problém? Prečítajte si spolu s nami, čo vám prinesú nasledujúce mesiace tohto roka.

Baran

21. marec – 20. apríl

Viac ako inokedy budete túžiť po spoločnosti niekoho, kto pre vás veľa znamená alebo znamenal. Neváhajte prehodnotiť všetko, čo by vás zastavilo na ceste pred týmto cieľom, pretože pokiaľ teraz ostanete pasívne stáť, spôsobíte si načas dosť ťažké citové muky. Staré hriechy nech zostanú zabudnuté, vy a táto duša musíte ísť ďalej. Poučte sa včas, aby ste sa vzájomne v pochode posúrili.

Býk

21. apríl – 21. máj

Za vinu inému človeku kladiete „súčasnosť“ úplne zbytočne. Iba vaša predstavivosť a nevedomý krok do neznáma spôsobili, že v tejto chvíli dokonale stagnujete na jednom mieste. Precíťte potreby iných a počúvajte okolie, aby ste tomu zotrúvaniu na mieste urobili nadobro koniec. Iba vy dokázate vlastnou intuíciou prekonať vzniknutú bariéru. Pokiaľ počúvnate radu, hviezdy vás navedú správnym smerom už čoskoro.

Blíženc

22. máj – 21. jún

Určitosťou a praktickosťou budete musieť zakročiť v istej dôležitej chvíli, aby ste zabránili nedobrovoľnému odchodu veľmi dôležitého človeka zo scény. Odhadnúť čas však bude náramne ťažké, a tak neváhajte a obráťte sa o radu na toho, kto doposiaľ mlčal. Iba tak zachránite, čo sa ešte zachrániť dá. Bude to pre vás veľmi dôležitá skúška, ktorou sa vy sami posuniete oveľa vpred.

Rak

22. jún – 23. júl

Iba vy dokázate prekonať to, čo sa vám za dlhé mesiace dozadu nahromadilo a čo spôsobilo, že frekvencia vašich zážitkov dostala červenú. Ak si uvedomíte, že všetko, čo sa s vami doposiaľ odohrávalo, je iba časť z učenia, ktoré ste si kedysi dávno zvolili. Neviňte nikoho z toho, že to, čo prežívate, určite nie je ľahké. Vám osud nadelil viac ako iným, ale verte, že práve preto budete po ťažkej práci bohatšie odmenení.

Lev

24. júl – 23. august

Aktuálny stav vašej existencie je tak trochu „v závetrí“. Nezazlievajte okoliu, že spôsobilo vo vašom napredovaní chaos a kolaps v správaní iných, považujte to iba za dokonalú školu uvedomenia si vlastnej podstaty. Čoskoro dôjde rad aj na vás a podarí sa rozťať dosť tvrdý gordický uzol nielen vám. Stačí, ak prekonáte vlastné návyky, ktoré vás dostrkali do presvedčenia, že režisérom ste vy sám. Dnes ale režiruje život.

Panna

24. august – 23. september

Zaručeným receptom na vaše bóle je iné pohľadie, a to vás v poslednej dobe začalo akosi prehliadať. Vo vašom prípade však ide o bezvetrie pred veľkou búrkou, pretože sa čoskoro objaví osoba, ktorá poriadne vami zakolíše vo všetkom, na čo ste si navykli. Prehodnotíte zaužívané a preveríte osvedčené. Pozor však na vlastnú pripravenosť, lebo pokiaľ nebudete tvrdí v tomto smere, nepohnete sa ďalej.

Váhy

24. sept. – 23. okt.

Už iba kúsok stačí na to, aby sa uskutočnilo niečo, čo nadobro pochová neistotu, ktorá vami v poslednom čase často otriasala. Neľakajte sa však zvláštnych rozuzlení. Vedzte, že aj keď vám budú dnes pripadať prinajmenšom zvláštne, zajtra ich význam dokonale pochopíte. Nič sa nedeje náhodou, a všetko, čo bude teraz vyriešené, ste slobodnou vôľou rozbehli už dávnejšie.

Škorpión

24. október – 22. november

Význam obetí, ktoré vám predurčil osud, onedlho stratí zmysel, a dostaví sa obrovská úlava, pretože všetko to, čo doposiaľ zostalo nevyzvedané, vyjde na povrch, a všetci tí, ktorí sa stavali na opačnú stranu, budú uvedení na správnu mieru. Pre vás však bude dôležité uvedomiť si, či vám vôbec stojí za to vychutnať si práve takúto vlastnú pravdu alebo ste v duši „nevedomý“ už dávno opustili.

Strelec

23. november – 21. december

Účinným opatrením, ktoré v týchto dňoch vymyslíte na vlastnú obranu, zabránite veľmi vplyvnému človeku uskutočniť čosi, čo by položilo na lopatky pre vás veľmi dôležité osoby. Fakt, že jedinou vecou pomôžete všetkým, spustí čas pozitívnych zmien. Dajte si však pozor, aby ste nepremeškali ten najvhodnejší okamih, inak na podobnú príležitosť budete čakať ešte poriadne dlho.

Kozorožec

22. december – 20. január

Zásadou, ktorá by mala počas týchto dní viesť vaše kroky, bude láska, pochopenie a dobro. Za každú cenu sa nimi ozbrojte a snažte sa čokoľvek robiť v ich duchu, inak sa otočí deštruktívny systém, ktorý vám zaviedol ktosi iný, voči vám. Neľakajte sa však varovania zbytočne, pretože zvládnuť všetko v pravý čas vám pomôže ktosi veľmi blízky. Osud vám ho postaví do cesty doslova po x-tý krát.

Vodnár

21. január – 19. február

Keď vám život na jednej strane uberie, vždy na druhej pridá. Rovnováha je dôležitá, a tak si zákonitosť osudu naplno už konečne uvedomte, aby ste nepodľahli falošnému presvedčeniu, že dobre už bolo. Vás to dobré ešte len čaká, stačí, keď sa zamyslíte a precíťte radosť z maličkostí okolo seba, ktoré ste v posledných dňoch prestali vnímať. Nebojte sa nadychnúť, to dobré prichádza a prišlo.

Ryby

20. február – 20. marec

Zmena, zmena a opäť zmena. Nezlaknite sa, skôr sa nechajte uniesť radosťou, pretože tým, čo sa v poslednej dobe udialo, ste zmenám sami svojpomocne odpluhovali cestu. Ich príchod práve preto nebude hlučný. Prídu potichu a veľmi jemne, ale budú o to silnejšie, a vy ako duša večne snívajúca pocítite všetko až vo chvíli, keď budete priamo v ich strede. Všetko, čo sa bude diať, včas pochopíte.

O víťazovi v Slovenskej Ľupči rozhodol zlatý set

SLOVENSÁ LUPČA/BRUSNO – Po ročnej skúšobnej prevádzke športovej haly niet pochýb, že jedným z jej najväčších zmluvných užívateľov sú slovenské vrcholové volejbalové hráčky VK Pirane Brusno, ktoré halu v Slovenskej Ľupči nepochybne považujú za domácu. Práve v nej sa predstavili koncom uplynulého roka po prvý raz v klubovej histórii na európskej scéne. A to rovno náročnou premiérou v dvojzápase šiest-nástňákových Challenge Cupu. Proti nim sa postavil líder španielskej Superligy, tím Sanaya Libby's La Laguna z Kanárskych ostrovov.

Presun hráčok zo zámoria na Slovensko bol v „predkoncoročnej“ vypätej pandemickej situácii pre organizátorov zo Slovenskej volejbalovej federácie viac ako náročný, a definitívne termíny sa kvôli komplikáciám menili. Nakoniec sa zápas „Pirani“ pod vedením trénera Tibora Štrajánka a hráčok tímu Pyrenejského polostrova odohral pod dohľadom česko-belgickej rozhodcovskej dvojice Michaely Hladišovej a Paula Herbotsa. V Slo-

venskej Ľupči sa bojovalo o postup na turnaj do rumunského Sibiu. Samozrejme, za prísnych protipandemických opatrení a bez divákov.

Aj Pirane ukázali svoju silu

Kormidelník brusnianskych Piraní staval aj na legionárky v zostave, kde sa pomaly udomácňuje nová srbská posila – skúsená 33-ročná 196 cm vysoká blokárka Danijela Nikičová, a k solídnym výkonom sa rozohrala aj mladá venezuelská smečiarka Johenlis Belisariová. Dalšími legionárkami v tíme sú mexická nahrávačka Sashiko Sanayo-

vá a brazílska blokárka Ana Clara. Brusnianky však čakali náročné zápasy. Tím La Laguny so štyrmi legionárkami z USA, Francúzska a Kuby v novej sezóne španielskej Superligy totiž zvíťazil v ôsmich z deviatich stretnutí, a treba povedať, že La Laguna je trojnásobným vicemajstrom Španielska z rokov 2016 – 2018, a k poslednému ligovému striebru pomohla tímu aj slovenská smečiarka Miroslava Kijaková. V dvojdnovej bojovej šnúre

si hráčky siahli na dno svojich síl, no Pirane našej extraligy ukázali v prvý deň svoju silu v domácom prostredí Ľupčianskej haly, a nad favorizovaným lídrom španielskej ligy zvíťazili 3 : 2. V ďalší deň však v odvete prehrali 2 : 3 a musel rozhodnúť tzv. zlatý set. V ňom domáce v súboji, v ktorom boli podľa zápisu hostujúcim tímom, prehrali 12 : 15. Do semifinále tak postúpil španielsky favorit.

Veríme, že v tomto roku bude podobných športových podujatí v Slovenskej Ľupči viac, a že sa po odmlke budú môcť konať konečne v atmosfére neopakovateľnej diváckej kulisy. Pre zaujímavosť ešte uvedieme, že tak ako každý z nájomcov, aj brusnianský volejbalový tím sa riadi stanoveným platným cenníkom, a počas uplynulého roka uhradil správcovi haly, ktorým je základná škola, viac ako 6 000 EUR.

*Spracovala Erika Lamperová
Foto archív fcb VK Pirane Brusno*

Správcom športovej haly bude naďalej škola

SLOVENSÁ LUPČA – Športová hala v areáli Základnej školy Sama Cambela, ktorej vlastníkom je obec, naďalej ostáva v správe základnej školy. Rozhodli o tom poslanci Obecného zastupiteľstva na svojom poslednom zasadnutí. Koncom marca sa totiž končí platnosť zmluvy o výkone správy majetku, ktorú škola uzavrela s obcou ešte v decembri 2019.

Niektorí poslanci vtedy preferovali kratšiu „skúšobnú“ dobu správy obecného majetku vzhľa-

dom na to, že pri uvedení objektu nebolo možné presne odhadnúť príjmy a výdavky v rámci hospodárenia s majetkom obce. Správca predložil poslancom na prerokovanie vyúčtovanie prenájmov za rok 2020, ktoré dosiahli viac ako 12 300 EUR, pričom v podkladoch vyčísľali aj nemalé výdavky, spojené s prevádzkou športoviska. Tie dosiahli sumu 9 500 EUR. Poslanci sa zhodli na tom, že vzhľadom na pandemickú situáciu, a s ňou súvisiace zákazy využívať uzavreté zariadenia, ktoré sa podpísali pod

celkové čísla, nebolo možné hospodárenie objektívne vyhodnotiť. Preto schválili podpísanie dodatku k zmluve a spravovanie haly predĺžili škole až do konca decembra 2022. Vzhľadom na predložené náklady, spojené s údržbou, súhlasili s návrhom riaditeľa školy Reného Kováčika vytvoriť fond opráv a investícií v hodnote 2 000 EUR. Podľa riaditeľových slov doň poputuje takmer celá suma z výsledku hospodárenia.

(ela)

CENNÍK služieb a poplatkov Základnej školy Sama Cambela v Slovenskej Ľupči

Prenájom jedálne (mesiac)	5 €
Prenájom učeb. priestorov (hod.)	5 €
Prenájom ihriska s umelým povrchom (hod.) (celoročne)	10 €
Prenájom telocvične (hod.) (celoročne)	8 €
Prenájom športovej haly (hod.)	20 €
a každá ďalšia hodina prenájmu (po uplynutí 5 hodín prenájmu) (hod.)	10 €
Prenájom športovej haly pre obyvateľa obce Slovenská Ľupča (s trvalým pobytom) (hod.)	10 €
Prenájom priestorov pre občerstvenie (hod.)	10 €